

ФИЛМ > СУБОТОМ УВЕЧЕ < (Д ПРИЧА)
ОБЈЕКАТ > НАДИН СТАН <

Снага љубави ВЛАСТИМИР ГАВРИК

ГАЛЕРИЈА РТС
БЕОГРАД, ТАКОВСКА 10

РТС

РАЗМЕРА 1,50

СЦЕНОГРАФ:

Светски познат и награђиван, један од најистакнутијих филмских и телевизијских сценографа Властимир Гаврик (1928–2008) по стваралачкој активности представља својеврсни феномен у сценографском стваралаштву код нас. Гаврик, који је потписао 84 сценографије у играном филму (56 домаћа и 28 инострана) и велики број радова телевизијске продукције. Најшира публика памтиће га по многобројним ТВ серијама које је урадио за нашу кућу: „Срећни људи“, „Породично благо“, „Заборављени“ и многе друге. Код филмске публике остаће упамћен по дугометражним остварењима, међу којима је и „Андерграунд“. Мало је позната у јавности чињеница да је за сценографију енглеско-америчког филма „Николај и Александра“ о страдању руске царске породице за време Револуције 1917. учествовао је у деоби „Оскара“ који је 1972. године додељен групи сценографа на челу са чувеним Џоном Боксом. Статуету „Оскар“ Гаврик никада није преузео. Филм „Николај и Александра“ никада није приказан на српској телевизији.

Изложбена поставка у Галерији Радио-телевизије Србије приказује само део скица, цртежа, акварела, сценографских решења на папиру и предмета, ордења, признања и диплома Властимира Гаврика из породичне заоставштине које је сабрала кћерка Александра. Поставка носи назив „Снага љубави“, по истоименом пројекту филмског и тв продуцента Александра Гаврика који подразумева и њен документарни филм посвећен животу и раду филмског и телевизијског сценографа, њеног оца.

У најзначајније стваралачке радове Властимира Гаврика, одликоване великим бројем домаћих (три Златне арене) и страних признања сврставају се сценографије за филмове: „Мајстор и Маргарита“, „Дан дужи од године“, „Дервиш и смрт“ и „Црвени коњ“. До краја живота

се упорно борио за уметничка права, и као дугогодишњи председник Академије филмске уметности.

Филм „Борис Годунов“ чија је премијера на ФЕСТ-у 1990. године означила уједно и 40 година стваралачког рада Властимира Гаврика, управо симболично осликава дугогодишња уметничка настојања и тендеције ствараоца, његову основну поетику и приступ проблемима филмске сценографије. Овај филм тиме постаје синтеза стваралаштва Гаврика у чијој сценографији основно начело би могло да се дефинише тиме што сценографија није елемент пуке идентификације простора и сугестије његове аутентичности, већ много више сублимирани, синтетизовани допринос уметничкој идеји целокупног дела.

Гаврикова сценографија није привид истине, већ унутрашња истина. На тој линији стваралачке стилизације, Властимир Гаврик је стварао свој уметнички исказ продубљене истине уметничког дела.

Остварујући велики ауторски опус, Властимир Гаврик је имао прилику да се уметнички искаже кроз сценографску интерпретацију филмских садржаја и амбијената различитих врста и епоха, од историјске тематике у филмовима: „Песма са Кумбаре“, „Бурлаци са Волге“, „Дуги бродови“, „Марко Поло“, „Хасанагиница“, „Сарајевски атентат“, „Николај и Александра“, „Мајстор и Маргарита“, „Дервиш и смрт“ преко филмова из рата и револуције: „Далеко је сунце“, „Крвави пут“, „Осма врата“, „Капетан Леши“, „Прозван је V/3“, „Операција Београд“, „Крвава бајка“, „Црвена земља“, „Зимовање у Јакобсфелду“, „Салаш у малом рити“ до савременије тематике у филмовима: „Суботом увече“, „Први грађанин мале вароши“, „Не дирај срећу“, „Медаљон са три срца“, „Луде године“, „Црвени коњ“ и др.

БОРИС ГОДУНОВ, 1989

Филмовима у којима је Властимир Гаврик решавао веома различите сценографске задатке, доприносећи оформљавању њиховог специфичног ликовног идентитета, остали су препознатљиви по доследно спроведеном ауторском ставу који карактерише Гавриков сценографски рад и његов однос према медију филма.

У овим филмовима видљиво је, на првом месту, настојање да сценографија не буде само фактографска реконструкција амбијената у којима се одиграва филмска прича него да се амбијенти третирају као интегрални чинилац драматургије филмског дела и његове укупне визуелне експресије.

Као сценограф-креатор настоји да се кроз дочарану сценографску реалност истакне лири-

ка дела, изрази специфична природа и дефинише његово значење. У својим сценографијама зналачки и на рафинирани начин примењује изражајна средства и достигнућа ликовних уметности, стављајући их у функцију филмског уметничког израза. Труди се да на најцелисходнији начин оствари сликовитост и визуелну експресивност филмског амбијента, која није наметнута, нити сама себи циљ, него проистиче из садржаја и драматургије филма и доприноси његовој спектакуларности.

Међу карактеристике Гавриковог сценографског поступка је и тежња да све објекте и амбијенте филма оформљује као делове јединствене сценографске целине која, уз све филмске условности, има заједнички визуелни израз. Поред тога, посебно је преокупиран изналажењем могућности да кроз своје сценографије допринесе стварању драмске атмосфере у којој се одиграва радња филма. Често истицањем синтагмом амбијент-атмосфера Гаврик је и сам указивао на своје схватање да то сматра битном одредницом сценографског доприноса филмском делу и сценографског умећа у целини.

У великом броју својих сценографских дела овај врсни филмски стваралац успео је у потпуности да оствари наведена уметничка настојања, која представљају и највише естетске одреднице филмске сценографије као уметничке делатности.

Најбољу потврду ове констатације чине, саме за себе, изузетно успешне сценографије филмова у којима је Властимир Гаврик остварио највиши уметнички домет и добио низ значајних уметничких признања.

Снагом имагинације и талента Властимир Гаврик је у филмовима успео да сценографију уздигне до нивоа када ова уметничка компо-

БОРИС ГОДУНОВ, 1989

нента филма постаје ослонац његове целокупне драмске сугестије.

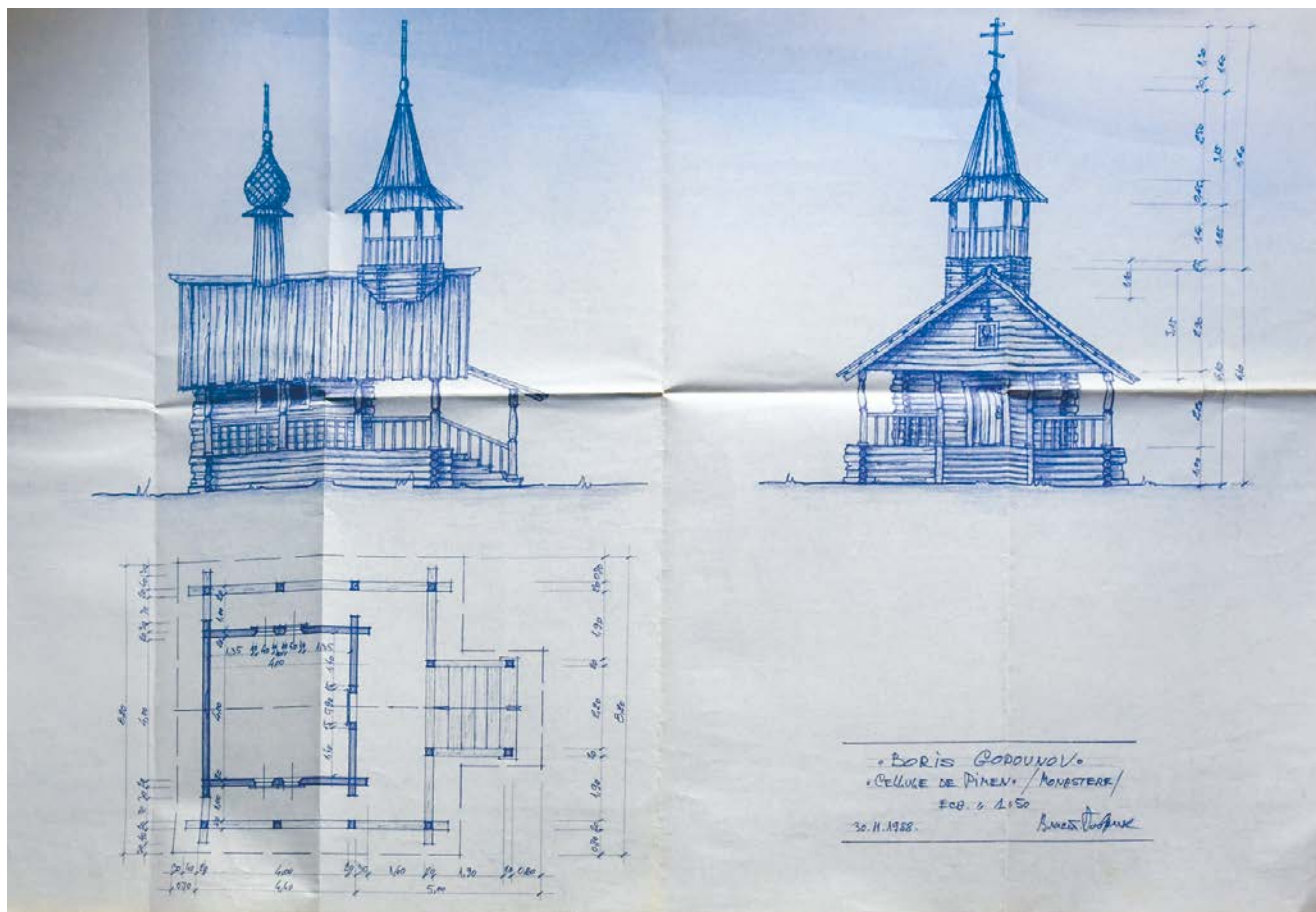
Формирајући филмске амбијенте разних епоха и средина на начин који осигурава психолошку сигурност филмске приче, кроз детаље који су у исто време знакови и средине и доба и менталитета, учинио је своје сценографије стилски јединственим исказом филмске истине, која се кроз вишеслојно уметничко значење остварује као идеја самог филма.

Доследно пратећи своја уметничка опредељења и принципе, Властимир Гаврик је изградио ауторски стил, који у пуној сагласности са редитељским опредељењем и концепцијом, управо кроз сценографско уобличавање доприноси уметничком успеху филмова које је реализовао. Тиме је Властимир Гаврик постао не само један од најзначајнијих југословенских сце-

нографа и предводника изузетне групе филмских сценографа, условно речено, београдског круга, на које је утицао колико својом стручношћу, толико и ентузијазмом и одговорношћу пред уметничким задацима професије, већ и један од најзначајнијих филмских стваралаца у домаћој кинематографији уопште.

Изузетан филмски опус који је остварио и бројне награде и признања добијене током педесет година бављења филмском сценографијом само су делимичан податак о томе, јер се један други, велики део активности овог аутора, од стручно-теоријског до друштвеног, кроз све године његовог живота, упоредо развијао са његовим практичним стваралачким и уметничким радом у кинематографији.

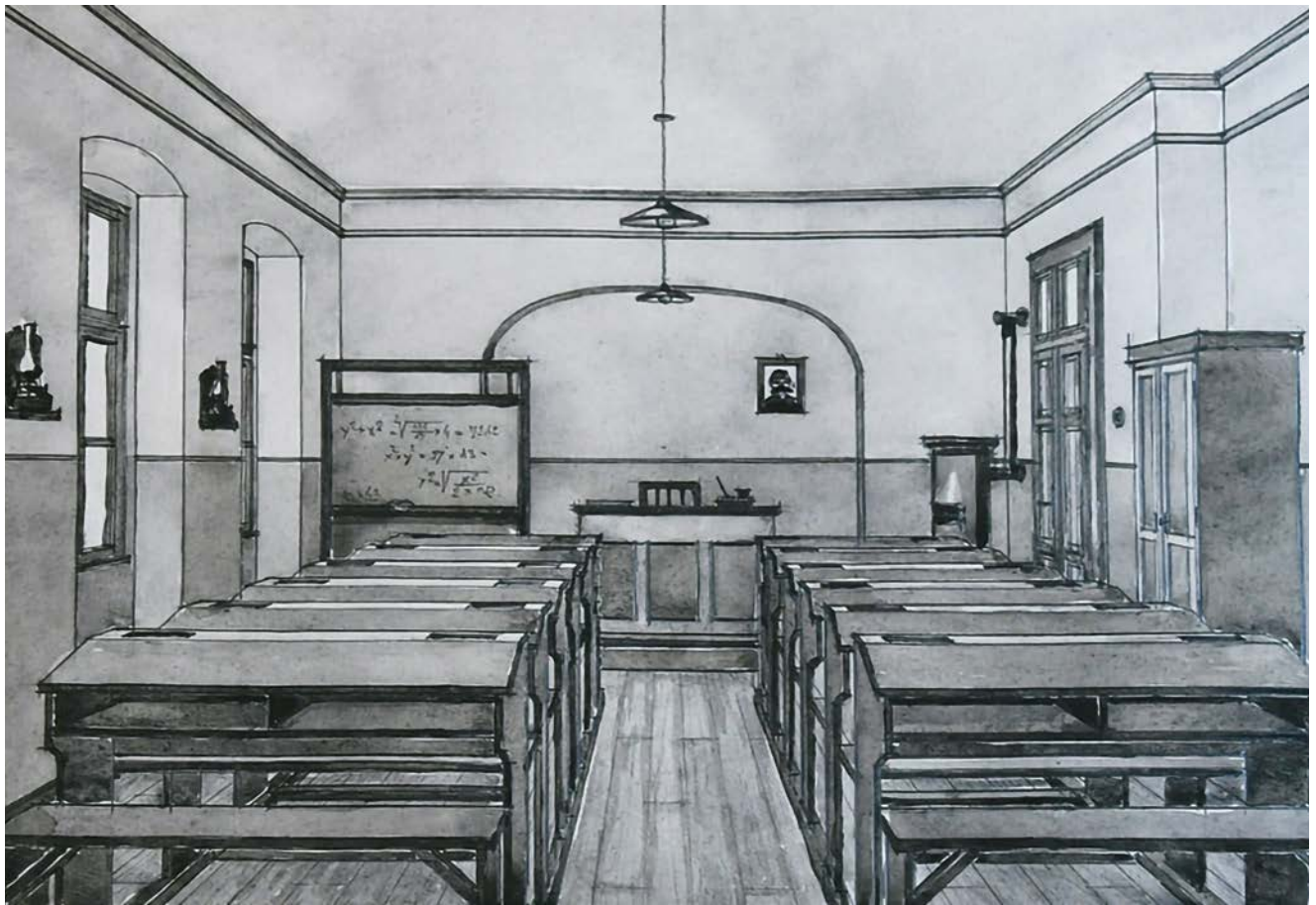
АЛЕКСАНДРА ГАВРИК

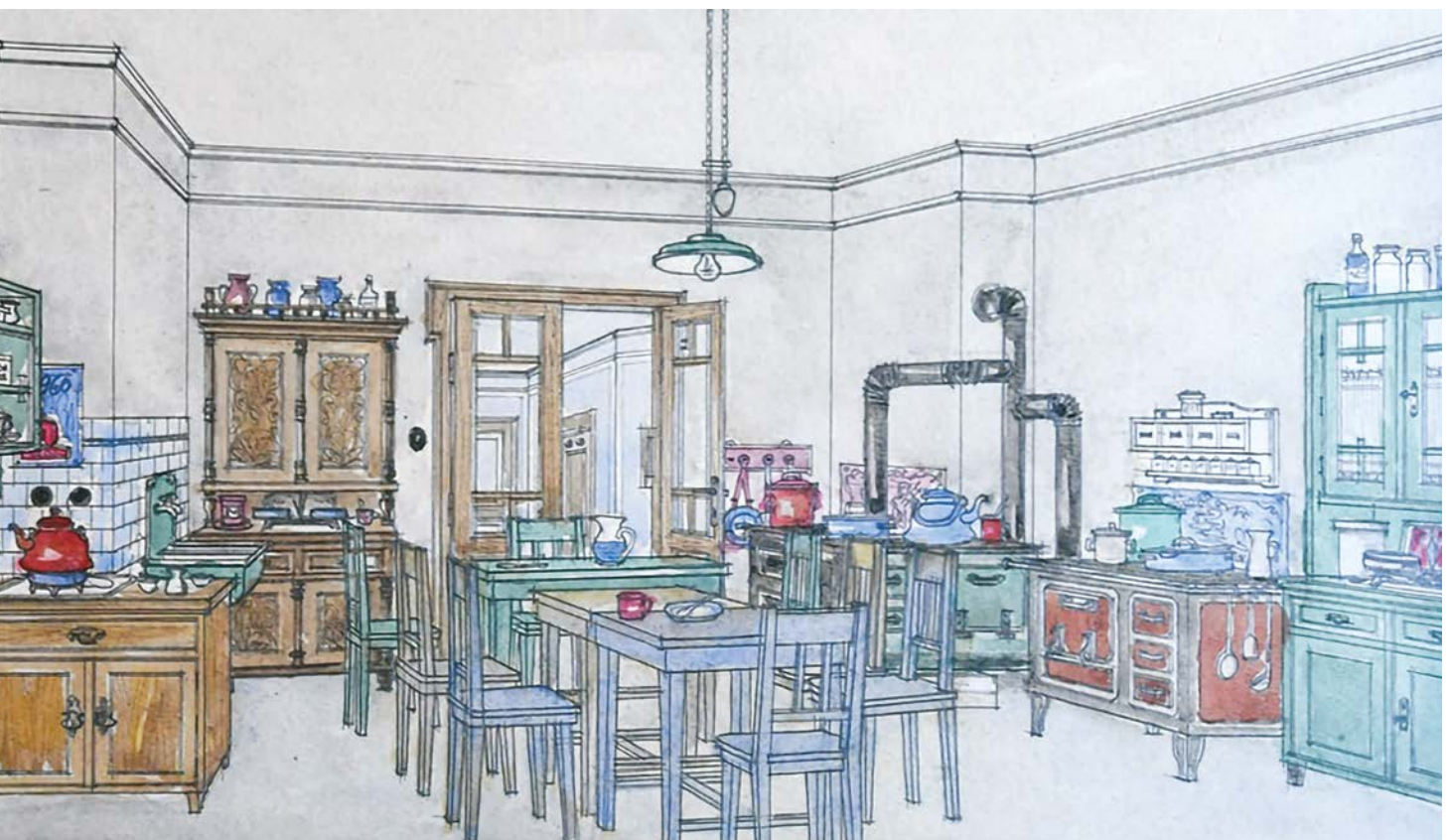
БОРИС ГОДУНОВ, 1989

МАРКО ПОЛО, 1982

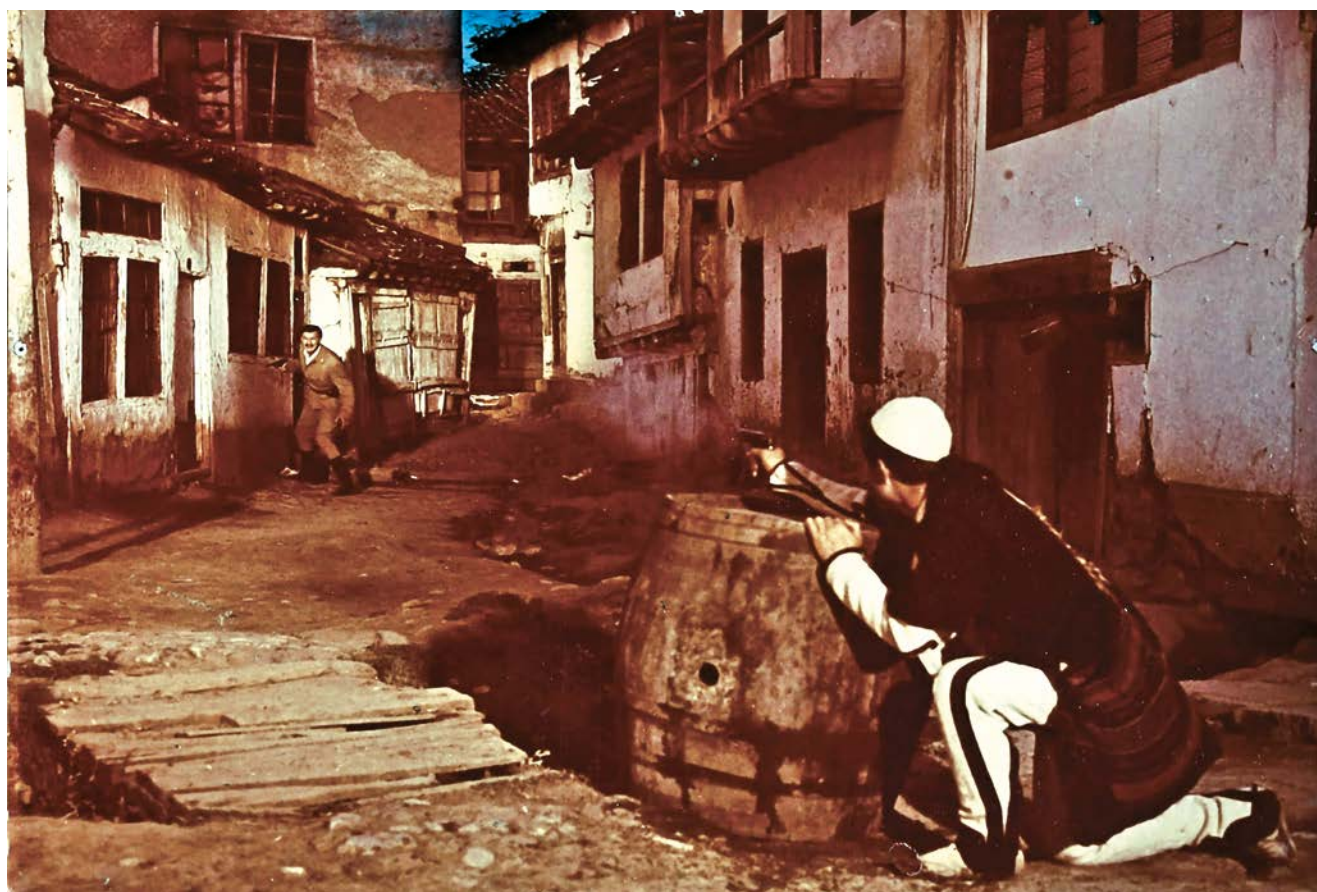
ПРОЗВАН ЈЕ И V-3, 1962

НЕ ДИРАЈ СРЕЋУ, 1961

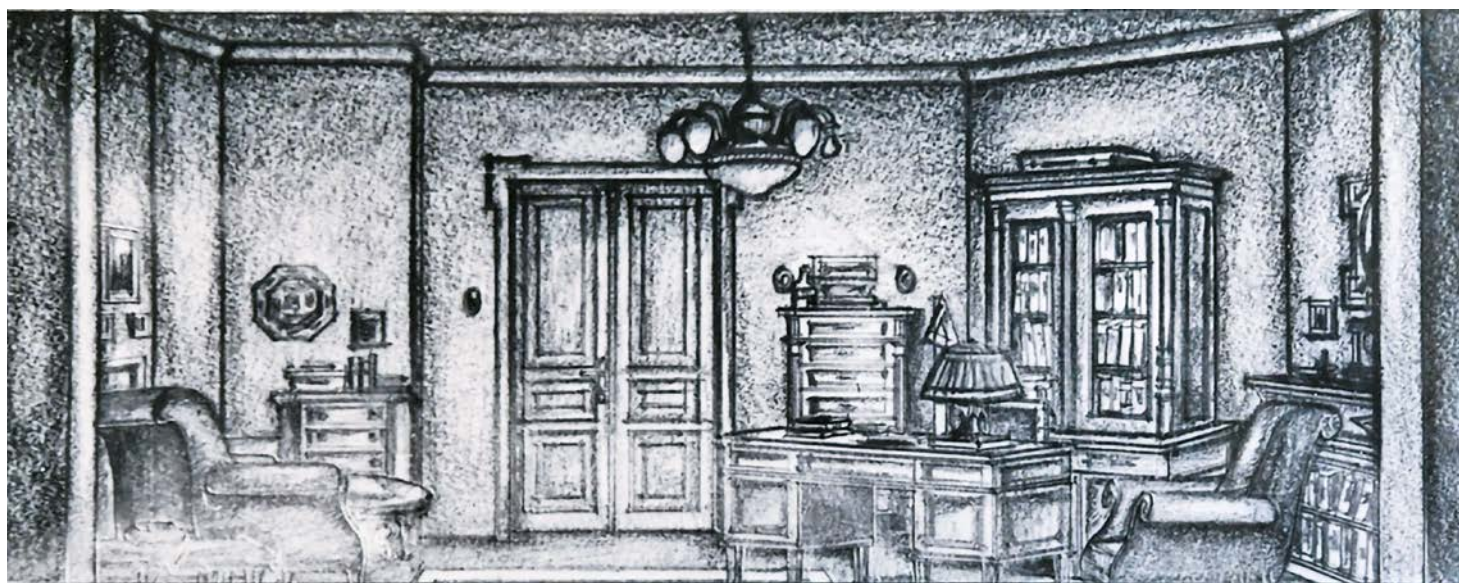
ЉУБАВ КОЊОКРАДИЦЕ, 1971

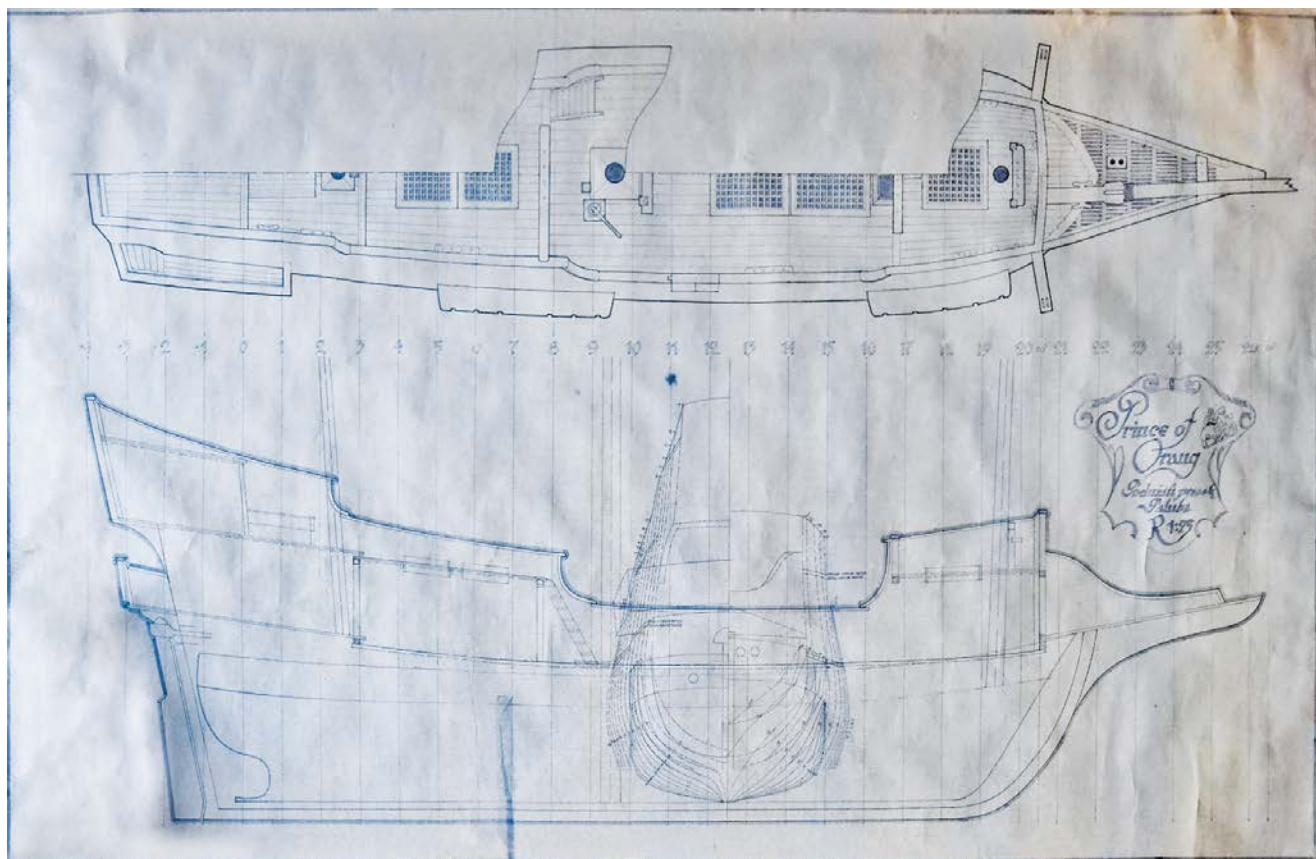
КАПЕТАН ЛЕШИ, 1960

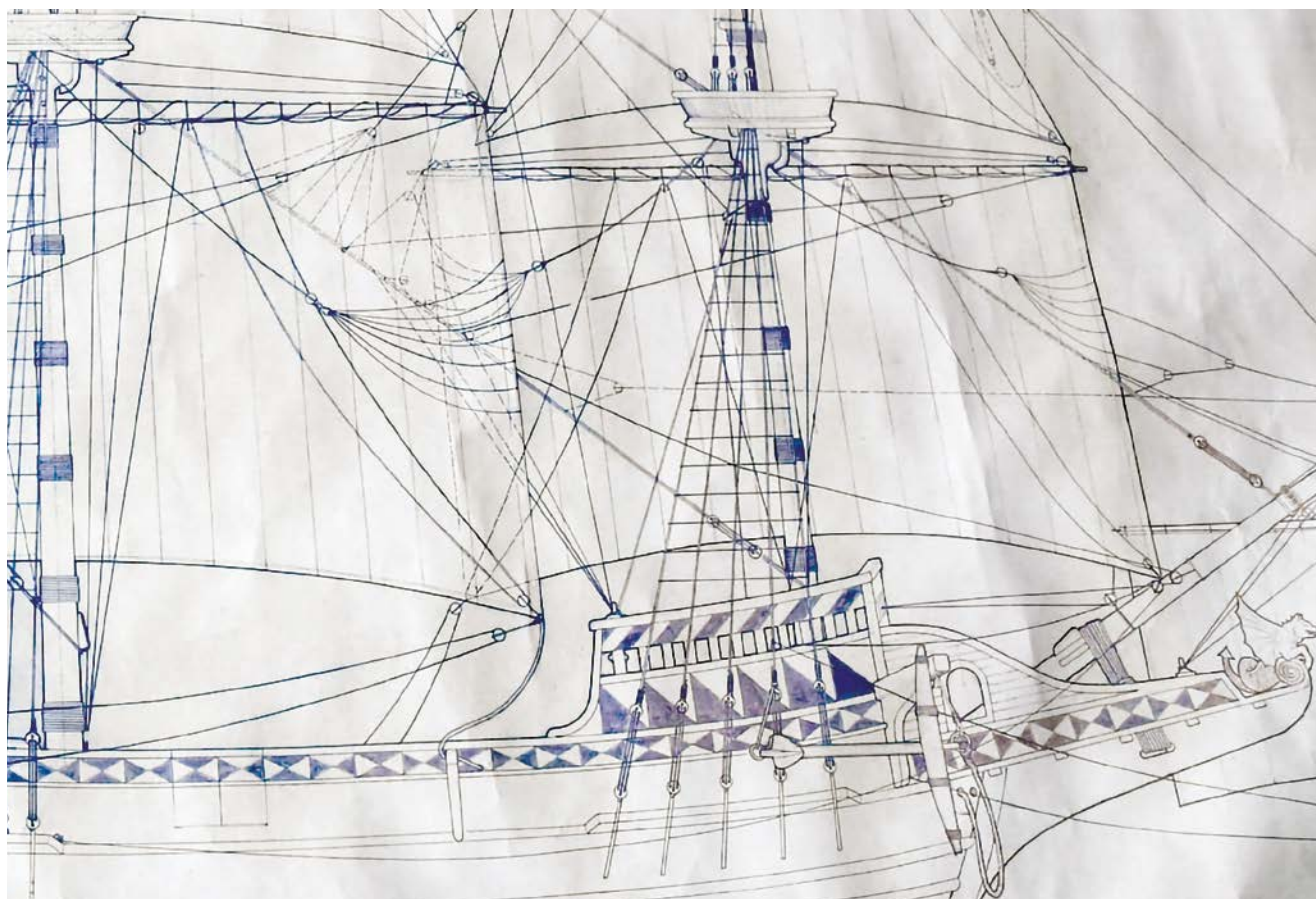
ПРВИ ГРАЂАНИН МАЛЕ ВАРОШИ, 1961

ОСМА ВРАТА, 1959

КРУЗО, 1988

КРУЗО, ДЕТАЛЬ, 1988

Ž I R I

21. FESTIVALA JUGOSLOVENSKOG IGRANOG FILMA

u sastavu Bojan Štih, predsjednik, Albino Crnobori, Darko Dameski, Svetožar Durutović, Zoran Jovanović, Sadudin Musabegović, Dr. Muhedin Salihamidžić, Žorž Skrigin, i Vladimir Tadej

DODJELJUJE zlatnu arenu VLASTIMIRU GAVRIKU

za scenografiju u filmu

„Derviš i smrt”

režisera Zdravka Velimirovića u proizvodnji Centra FRZ, Beograd, AVALA FILMA, Beograd, BOSNA FILMA, Sarajevo, FILMSKOG STUDIJA, Titograd, KOSOVA FILMA, Priština i ZETA FILMA, Budva

Pula, 2. augusta 1974. godine

Direktor

ACADEMY OF TELEVISION ARTS & SCIENCES

1986-1987 PRIMETIME EMMY AWARDS

Honors

VLASTIMIR GAVRIK

Nominated For

OUTSTANDING ART DIRECTION
FOR A MINI SERIES OR A SPECIAL
ESCAPE FROM SOBIDOR

APRIL 12, 1987

CBS

Richard Frank
President
A.T.A.S.

ВЛАСТИМИР ГАВРИК је по занимању био филмски и телевизијски сценограф, који се поред сценографије филмова и телевизијских дела, бавио и сценографским обликовањем музичких спектакла, јавних приредби и видео спотова, а радио је и на архитектонском и декоративном уређивању специјализованих изложби, сајамских објеката и разноврсних ентеријера.

Рођен је 13. јануара 1928. године у Београду, а преминуо 11. августа 2008. Сахрањен је у Алеји великана.

Завршио је архитектонски одсек Средњетехничке школе у Београду 1946. Студирање архитектуре прекинуо је због запослења у филмској продукцији и специјализације филмске сценографије у иностранству.

Филмском сценографијом почео је да се бави крајем 1949. у „Звезда филм“ у Београду, где је био стално запослен до половине 1951. Усавршавао се у Паризу 1957. године када је снимајући филм започео сарадњу са Леоном Барсаком, једним од најпознатијих француских и светских филмских сценографа тога времена, шефом катедре на Institut Des Hautes Etudes Cinematographiques (I.D.H.E.C). Другу стручну специјализацију реализовао је у Савезној Републици Немачкој 1963. године, као стипендиста Техничке помоћи организације Уједињених нација.

Властимир Гаврик се филмском и телевизијском сценографијом бавио континуирано пуних 50 година.

У овом периоду учествовао је у реализацији сценографије за:

- 84 домаћа и инострана дугометражна играна филма

- 12 играних телевизијских серија, укупно 170 епизода, од којих је више од половине су инострана остварења

Прву самосталну сценографију урадио је 1952. године у домаћем филму „Далеко је сунце“, по сценарију Добрице Ћосића, у режији Радоша Новаковића. Са 24 године, у то време, био је најмлађи сценограф у југословенском филму.

У домаћој филмској продукцији реализовао је сценографију за више од 60 филмских дела. Током 2007. завршио је последњу сценографију у професионалној пракси, за филм „Два“ сценаристе и режисера Младомира Пурише Ђорђевића. Реализовао је сценографију у 27 иностраних играних филмова снимљених код нас и у иностранству. Од тога, неколико филмова били су самосталне иностране продукције, док су преостали рађени као копродукције.

Међу 12 телевизијских серија на чијој сценографији је радио, шест су биле домаће, а шест иностране продукције.

Домаће: „Опасни сусрети“, „Салаш у малом риту“, „Камионџије опет возе“, „Заборављени“, „Срећни људи“ и „Породично благо“.

Иностране: „Дружина Зоре риђокосе“, „Џек Холброн“, „Железница“, „Бекство из Собибора“, „Хемингвеј“ и „Андерграунд“.

Гаврик је обављао и функцију саветника за сценографију продуцентске куће „Авала филм“ (1963–1966) када је вршио стручну анализу иностраних пројеката који су предлагани за заједничку реализацију. На тај начин обрадио је 87 иностраних филмова, махом великих спектакала, са атрактивном и богатом сценографијом.

Добитник је великог броја домаћих и иностраних награда и других уметничких признања:

- три Златне арене за најбољу сценографију на Фестивалу југословенског играног филма у Пули за филмове: „Мајстор и Маргарита“ и „Дан дужи од године“ (1972), „Дервиш и смрт“ (1974) и „Црвени коњ“ (1981).

- За сценографију филма „Црни бомбардер“ добио је Златну мимозу за најбољу сценографију на Фестивалу југословенског играног филма у Херцег Новом и Кристалну призму, награду Академије филмске уметности и науке за најбољу сценографију у домаћој филмској продукцији (1991).

- За сценографију енглеско-америчког филма „Николај и Александра“, који је обрађивао трагичну судбину руске царске породице у Револуцији 1917. Гаврик учествује у деоби награде америчке филмске академије ОСКАР, која је 1972. године додељена групи сценографа овога филма, на челу са чувеном Џоном Боксом. Гаврик је био сценограф дела филма који је сниман у Југославији и обухвата догађаје из Буржоаско-демократске револуције у Русији 1905. године.

- За сценографију у америчкој телевизијској серији „Бекство из Собибора“, снимљеној у Југославији, номинован је за награду ЕМИ америчке Академије за телевизијску уметност 1987. године.

- За достигнућа у филмском стваралаштву одликован је Орденом заслуга за народ са сребрним зрацима, 1980. године.

- Добио је више годишњих и јубиларних признања за стваралачки рад од Удружења филмских уметника Србије и УЛУПУДС-а

- Скупштина УЛУПУДС-а доделила му је 1993. године Награду за животно дело, за целокупно стваралаштво и допринос развоју примењених уметности и дизајна.

- Добио је Специјалну диплому Југословенске кинотеке за изузетан допринос развоју филмске уметности, 1994. године.

Поред професионалног рада на сценографији бави се и изучавањем стваралачке и

производне проблематике филма, о чему је написао више стручних радова. Аутор је књиге „Професионална занимања у играном филму“, јединствено стручно дело ове врсте код нас (издавач Институт за филм из Београда, 1973).

Оснивач је и доживотно председник Југословенске академије филмске уметности и науке АФУН. Поводом јубиларне изложбе филмске сценографије, одржане за време ФЕСТ-а 1976. године, написао је монографију „Југословенска филмска сценографија 1945–75.“

Најзначајније изложбе: Јубиларна изложба поводом 30 година југословенске филмске сценографије (Дома синдикат, ФЕСТ 1976), Репрезентативна изложба о Југословенском филму 1986. у Паризу (Центар „Жорж Помпиду“ и Југословенски културни центар у Паризу, 1986. године), „Југословенски филм у Паризу 1986“ (Центар „Сава“, ФЕСТ 1987), „40 година сценографског стваралаштва Властимира Гаврика“ (ФЕСТ 1990), „Век филма“ највећа и најрепрезентативнија филмска изложба која је код нас одржана у Галерији Српске академије наука и уметности (1995–1996).

Главни је уредник ЦД-а YU–Cinemanija, првих 100 година играног филма (Комуна), иницијатор Заједничког легата уметничке и професионалне оставштине филмских стваралаца и других посленика филма (основан 1997. године у Југословенској кинотеци).

Целокупан стваралачки опус Властимира Гаврика, свих домаћих и страних филмова и серија у којима је био сценограф, сценограф реализатор или филмски архитекта можете погледати на његовом профилу који се налази на imdb.com.

ИЗДАВАЧ ЈМУ Радио-телевизија Србије ■ ЗА ИЗДАВАЧА Драган Бујошевић, генерални директор РТС; проф. др Владимир Вулетић, председник Управног одбора РТС ■ САВЕТ РТС ЗА ЛИКОВНО СТВАРАЛАШТВО Никола Мирков (председник), Зорица Шујица (потпредседник), Славица Стефановић (помоћник председника), Никола Кусовац, Ђорђе Кадијевић, Чedomir Васић, Александра Јелисавца, Софија Љубичић, Драгана Ковачић ■ АУТОР ИЗЛОЖБЕ И ТЕКСТА Александра Гаврик ■ РУКО ВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ БАШТИНА И КУЛТУРНА ПРОДУКЦИЈА РТС Александра Јелисавца ■ ОДГОВОРНИ УРЕДНИК ГАЛЕРИЈЕ РТС Петар Ђиновић ■ УРЕДНИК Ана-Марија Симоновић ■ ФОТОГРАФИЈА Никола Ристић ■ ГРАФИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ Предраг М. Поповић ■ ИЗВРШНИ ПРОДУЦЕНТ Славица Стефановић ■ ШТАМПА Штампарија РТС ■ ТИРАЖ 300 примерака ■ Београд, 2020.

НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ Властимир Гаврик на снимању филма Борис Годунов

PTC 13

@galerijarts

bastinarts

rts.rs